

„избраникът“ е добър или зъл, праведник или престъпник. Страданието, което тя носи, е напълно безсмислено.

Ако от тълкуването на Стайнер изведем ирационалността и липсата на нравствена причина като същностни белези на трагическото страдание, то от двете сравнявани тук стихотворения тези белези присъстват в по-голяма степен във Вапцаровото, макар ореолът на най-трагическия поет в българската литература да обкръжава Яворовата глава. Седемте стиха на черновата „Дохождат дни“ сякаш се изтръгват от самите недра на една по-начало неизговорима болка. Тя е дива и дълбока. За нея не се знае какво я поражда. Мрачните дни на нейната власт не се отмерват със събития. Прямо своята краткост стихотворението отделя или по-скоро натрупва много думи, за да изкаже как тези дни карат човека да се чувства, и нито дума за това **защо** той се чувства така.

Човекът е наречен „ти“ – нещо обичайно за лириката на Вапцаров, – но тук това „ти“ е и не е страна в диалог. То има обобщително значение и в същото време е скрита – без в действителност да може и да иска да остане скрита – форма на себеизразяване на аза⁶. Тук се говори на човек или тук говори човек, стъпил на самото дъно на безнадеждността. Над него, за разлика от онзи в „Дохожда час“, няма произнесени на глас обвинения и присъда – нито справедливи, нито несправедливи. Положението му е потрагично дори от това на един класически трагичен герой, който рано или късно все пак разбира защо страда и разбира също, че макар и не поради умисъл, а поради грешка или заблуда, сам си е виновен за нещастиято.

На героя от Яворовото стихотворение му се казва защо уреченият за него час „дохожда“ и тази констатация е в сила дори ако приемем, че безкомпромисният съдийски глас е не друг, а неговият собствен вътрешен глас. В стихотворението на Вапцаров няма глас, който да отговори – нито външен, нито вътрешен. Но в рамките на първото четиристишие няма и глас, който да попита – гласът е задушен от наслоената в гърлото ръжда.

Анализатори на „Дохождат дни“ са забелязали прехода от „иде ти да виеш“ към „питаш се“, при който „неоформената вътрешна реч (виенето) вече се рационализира като питане, като вероятно начало на разговор със себе си“⁷. Но ако такава вероятност е загатната, тя все пак е съвсем, съвсем нищожна. Стихотворението не внушава очакване питащият се да успее да си отговори, защото за да стане възможно това, той трябва да проникне до „ядрото“ на болката и яростта, а то „така е скрито“.

В „Дохождат дни“ има три смислови единици, които се отнасят до чувства. Взети в последователността на тяхното назоваване в текста, те са **ненавист, болка и ярост**. Смесовото поле на болката е усилено и от